

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Білоцерківський національний аграрний університет
Дебреценський університет (Угорщина)
Університет Афійон Косатепе (Туреччина)
Університет економіки в Бидгощі (Польща)
Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету
Університет Савуа-Мон Блан (Франція)
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Рівненський державний гуманітарний університет
Маріупольський державний університет
Криворізький державний педагогічний університет
Міжнародна перекладацька компанія Translatel
Федерація обмінів «Франція-Україна»
Бюро перекладів «АДМІРАЛ»**

МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної конференції

**«Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні
в умовах сучасних освітніх реалій»**

21-22 березня 2024 року

Біла Церква – 2024

УДК 378-027.543(477)-029:80:34

Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні в умовах сучасних освітніх реалій: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Біла Церква, 21–22 березня 2024 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2024. – 199 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, професор;
Варченко О.М., д-р екон. наук, професор;
Димань Т.М., д-р с.-г. наук, професор;
Ковальчук І.В., канд. юрид. наук, доцент;
Цвид-Гром О.П., канд. філол. наук, доцент;
Ігнатенко В.Д., канд. пед. наук, доцент;
Погоріла С.Г., канд. пед. наук, доцент;
Боньковський О.А., ст. викладач;
Любимова Ю.С., канд. філол. наук, доцент;

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук, доцент

До збірника ввійшли матеріали і тези доповідей, подані учасниками V Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні в умовах сучасних освітніх реалій» (21–22 березня 2024 року, Білоцерківський національний аграрний університет) до Організаційного комітету.

Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Ел. адреса: <https://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/27>

©БНАУ, 2024

можуть бути синонімами (порівн.: «*upbringing*» і «*education*» виражають педагогічні поняття виховання).

Перелік типових ситуацій професійно-орієнтованого спілкування, що пропонується у роботі, включає: встановлення ділових контактів в усній та письмовій формах; обмін інформацією у процесі професійної взаємодії; аргументоване повідомлення з професійних проблем; бесіда з конкретної теми, сценарії проведення уроків тощо.

Результати експериментального навчання показали, що в результаті роботи з професійно-орієнтованим курсом іноземної мови майже у всіх учнів намітився значний прогрес у читанні та мовленні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Прохорова О. В., Ірхіна Ю. В. Практикум з англійської мови для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 психологія: навчальний посібник. Одеса: Видавець Букаєв В. В., 2021. 116 с.
2. Морська Л. І., Левчик І. Ю. Професійно орієнтоване англійське спілкування психологів (у конфліктній ситуації): експериментальний навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Тернопіль: «Вектор», 2012. 140 с.
3. Тарнопольський О.Б., Кожушко С.П., Дегтярьова Ю.В., Беспалова Н.В. Підручник з англійської мови для студентів напряму підготовки Психологія. Київ: Фірма «Інкос», 2011. 302 с.
4. James Gault *New Headway Talking Points.*/ James Gault. Oxford. 87 p.
5. Jenny Dooley. *Grammarway 1, 2, 3, 4.*/ Jenny Dooley, Virginia Evans. Express Publishing, 2006.

УДК 81'25-051:811.133.1:63

СТОЛБЕЦЬКА С.Б., ст. викладач кафедри романо-германської філології та перекладу

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Анотація. Дана публікація стосується проблематики викладання французької мови професійного спрямування. Акцентується увага на кількох аспектах професійно-мовленнєвої підготовки перекладачів аграрних текстів.

Ключові слова: аграрна термінологія, спеціалізована французька мова, практична спрямованість навчання, комунікативні вміння, спеціалізовані ресурси.

Навіть пори війну, яка тривалий час точиться на території нашої країни, відбувається поживлення міжнародного торговельно-економічного співробітництва та співробітництва у сфері сільського господарства, а це передбачає наявність мови-посередника. Сьогодні особливої ваги набуває підготовка фахівця, який володіє професійними навичками та іноземною мовою на достатньому рівні, має здатність чітко та компетентно висловлювати свої думки та

постійно поповнювати запас своїх знань. Щоб майбутні фахівці були гідно представлені на ринку праці, викладачі постійно працюють над підвищенням ефективності процесу опанування студентами французької спеціалізованої мови.

Україна відома як один з найбільших виробників сільськогосподарської продукції у світі [1]. Співпраця між Україною та Францією сприяє зростанню попиту на перекладачів, що спеціалізуються на аграрній термінології та спроможні забезпечити сторонам повне порозуміння. Знання французької мови збільшує конкурентоспроможність аграрних спеціалістів на міжнародному ринку, особливо при веденні міжнародних бізнес-операцій, експорту сільськогосподарської продукції тощо.

Ефективна організація процесу викладання іноземної спеціалізованої мови повинна враховувати сучасні вимоги та потреби. Грамотний спеціалізований перекладач повинен не лише володіти мовою на найвищому рівні, вміти грамотно структурувати та вдало підбирати лексеми й граматичні форми, що забезпечують найбільш повний та точний переклад, але й мати спеціальні знання в конкретній галузі та володіти специфічною термінологією. Тому, аграрний заклад вищої освіти має забезпечувати майбутніх фахових перекладачів практичною спрямованістю на сільськогосподарську діяльність та адаптувати навчальну програму з французької як другої іноземної мови відповідно до потреб ринку праці.

Отже, на заняттях з французької мови як другої іноземної важливо аналізувати терміни та поняття, що заслуговують на особливу увагу й часто вживаються у сільському господарстві. Студентам можна запропонувати дослідити адаптацію термінології для різних мовних груп.

Наприклад, під час роботи з текстами про породи корів ознайомлюємо студентів з терміном АОС (*appellation d'origine contrôlée* - контрольоване найменування місця походження) та пропонуємо знайти його еквіваленти в українській та англійській мовах [2, с. 21].

На професійного перекладача покладається важлива місія. Він повинен не лише грамотно формулювати й доносити зміст сказаного, але й зберігати при цьому емоції та настрої співрозмовників. У процесі навчання необхідно підготувати здобувачів вищої освіти до самостійного вирішення різноманітних комунікативних завдань, які можуть виникнути у процесі професійної діяльності. Розгляд таких важливих комунікативних аспектів у галузі сільського господарства, як переговори, звіти та технічна документація допоможуть сформувати комунікативні уміння та здатність використовувати мовні засоби відповідно до ситуації спілкування.

Використання спеціалізованих ресурсів сприяє формуванню у студентів навичок самостійної роботи, пошуку та опрацювання інформації, що є надзвичайно важливим для успішної професійної діяльності у майбутньому.

Інтегрування у навчальний процес таких спеціалізованих ресурсів, як тлумачні словники, глосарії, бази даних та сучасні інструменти перекладу, допоможе студентам ефективніше опанувати французьку мову в галузі сільського господарства та підготуватися до майбутньої професійної діяльності.

Зокрема, тлумачні словники та глосарії є важливими інструментами для засвоєння термінології та фразеології сільськогосподарської галузі французькою мовою. Вони дозволяють студентам точно зрозуміти значення спеціалізованих термінів та їх вживання у контексті.

Бази даних та електронні корпуси текстів сільськогосподарської тематики дають доступ до автентичних матеріалів, таких як наукові статті, звіти, технічні специфікації тощо. Це дозволяє студентам вивчати мову в реальному контексті галузі.

Сучасні інструменти машинного перекладу, такі як онлайн-перекладачі чи САТ-інструменти (Computer-Assisted Translation), можуть допомогти студентам у розумінні складних текстів та підготовці перекладів. Однак важливо навчити їх критично оцінювати результати машинного перекладу. Викладачам варто рекомендувати студентам надійні та перевірені джерела інформації, а також навчити їх навичок критичного оцінювання ресурсів з погляду на їх вірогідність та актуальність.

Практичний досвід є невіддільною складовою професійної підготовки майбутніх перекладачів у будь-якій галузі, зокрема й в сільському господарстві. Існують різні варіанти забезпечення якісного практичного досвіду: стажування на сільськогосподарських підприємствах, волонтерство, участь у заходах та проектах галузевих організацій тощо. Важливо співпрацювати з потенційними роботодавцями для формування програм практики, що максимально відповідатимуть потребам студентів та вимогам майбутньої професії. Під час стажування чи практики студенти зможуть на власному досвіді відчуті специфіку галузевої термінології, жанрів писемного та усного перекладу, вимог до якості перекладу тощо.

З метою підвищення ефективності вивчення французької мови, здобувачі вищої освіти Білоцерківського національного аграрного університету мають можливість не лише опанувати мову на заняттях, а й практикувати її з носіями мови. В рамках програми ФОФУ студенти також можуть проходити стажування у Франції, поглиблюючи набуті в університеті знання, ознайомлюючись з іншою культурою та набуваючи цінного досвіду.

Отже, підготовка професійних перекладачів у галузі сільського господарства є вкрай актуальною в контексті розвитку міжнародного співробітництва України з іншими країнами, зокрема з Францією. Ефективна підготовка таких фахівців потребує урахування низки важливих аспектів: особливостей аграрної термінології, формування комунікативних умінь з урахуванням специфіки перекладу в цій галузі, використання спеціалізованих лексикографічних та інформаційних ресурсів, отримання практичного досвіду роботи. Викладання французької мови у закладах вищої аграрної освіти має бути максимально адаптованим до професійних потреб майбутніх фахівців-аграріїв та передбачати формування в них як мовних, так і перекладацьких компетентностей. Поєднання навчання французької мови з можливостями проходження практики та стажування у Франції є, на нашу думку, ефективною моделлю підготовки конкурентоспроможних на міжнародному ринку фахівців-перекладачів аграрного профілю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Україна наростила експорт до Євросоюзу на 54%. Режим доступу: <https://agropolit.com/news/22501-ukrayina-narostila-eksport-do-yevrosoyuzu-na-54>
2. Столбецька С.Б. Французька мова (як друга іноземна): двосторонній переклад. Практикум./ С.Б.Столбецька. — Біла Церква: БНАУ, 2021.— 73с. Режим доступу: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/6128>

УДК: 316.464:378.22:63

ХАХУЛА Б.В., доктор філософії в галузі економіки, доцент

ХАХУЛА Л.П., канд. пед. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ-АГРАРІЇВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У роботі розглядаються питання формування лідерських компетентностей у бакалаврів-аграріїв під час засвоєння дисципліни «Лідерство та командотворення». Визначено, що заклади вищої освіти повинні формувати організаційні принципи вдосконалення лідерства – умови для розвитку навичок лідерів-практиків: стратегія розвитку лідерства, відбір майбутніх лідерів, навчання лідерству, політика заохочення кар'єрного зростання, наставництво, наукові дослідження та самовдосконалення.

Ключові слова: агроном, агрономія, аграрне виробництво, професійна підготовка, компетентності.

В сучасному світі, який неупинно глобалізується, для збереження конкурентоспроможності у будь-якій галузі людської діяльності вже недостатньо високої компетентності усіх працюючих, високих стандартів якості роботи, високого рівня інформаційного забезпечення, наявності чіткої стратегії діяльності тощо. Нині організації (підприємства, установи, компанії) та країни можуть успішно розвиватися лише на засадах лідерської управлінської парадигми. Реалії сьогодення доводять, що реформаційні процеси, які нині відбуваються у вітчизняній економіці, будуть успішними за умови провідної ролі у їхній реалізації ефективних менеджерів, лідерів-професіоналів, готових і здатних усвідомлювати й здійснювати управлінську діяльність як процес щоденного служіння українському суспільству, країні, державі. Стратегічне завдання закладів вищої освіти полягає у пошуку й запровадженні нових підходів до професійної підготовки майбутніх бакалаврів аграрної сфери виробництва для системного розвитку їхньої лідерської компетентності. Це, безумовно, актуалізує пошук шляхів і механізмів мотивації майбутніх фахівців до досягнення й задоволення потреб вищого рівня (суспільного визнання, самореалізації), що виводить управління на його вищий еволюційний рівень – лідерство. Відтак, потребує переосмислення процес професійної підготовки майбутніх бакалаврів-аграріїв у вітчизняних закладах вищої освіти, який має бути спрямований на формування у них лідерської компетентності. У

Майєр Н. В. Завдання для формування креативної компетентності майбутнього викладача у процесі професійно орієнтованого навчання французької мови.....	53
Hryshchenko I.V., Kourdish O.K. Challenges of today: another concept of an english coursebook for medical students.....	56
Камінська С.В. Formation of readiness for professional foreign language communication through the principle of predictive learning and the principle of combination of classroom and extracurricular work.....	59
Vulhakowa T., Zhukova H. Edukacja pozaakademicka: wybór nowoczesnego człowieka.....	62
Лук'янець Г.Г. Розвиток вмінь толерантного мовлення студентів сфери гостинності як реалізація міжкультурної комунікативної компетенції.....	64
Ткачук Ю.В., Мельник Н.А. Ментальне здоров'я як освітня проблема..	66
Ірхіна Ю.В. Щодо питання про зміст курсу іноземної мови за професійним спрямуванням для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти медичного факультету напрямку «Спеціальна освіта»	69
Столбецька С.Б. Особливості професійно-мовленнєвої підготовки перекладачів у галузі сільського господарства на прикладі французької мови.....	71
Хахула Б.В., Хахула Л.П. Формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів-аграріїв у закладах вищої освіти.....	74
Бойко Г.А. Підходи до розвитку компетентності у професійно орієнтованому читанні майбутніх інженерів.....	77
Марчук В.В. Поняття особистості в соціальних системах.....	79
Шерстюк Н.В. Використання лексичного підходу у викладанні англійської мови професійного спрямування.....	81
Межов О. Г. Неформальна й дуальна освіта: нормативне регулювання та досвід реалізації у процесі підготовки магістрів філології.....	83
Волинець І.М. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкової школи у курсі вивчення «Дитячої літератури».....	86
Пазяк А.Р. Основні психологічні аспекти викладання іноземної мови за професійним спрямуванням.....	88
Погоріла С.Г., Тимчук І.М. Сучасні підходи до формування комунікативних навичок у майбутніх фахівців аграрної галузі.....	91
Хомчук О. П. Розвиток пам'яті як умова ефективного вивчення іноземної мови	93
Дем'яненко О.О. Комікси як ефективний засіб профорієнтованого навчання літератури.....	96
Резнік В.Г. Особливості лексичного підходу до формування граматичної компетенції студентів-філологів у процесі навчання німецької мови.....	99
Мусійчук С.М., Безрученко С.І. Інтеграція STEM-технологій у вивчення іноземних мов.....	102

СЕКЦІЯ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Карпіцький М. М. Необхідність викладання порівняльного мовознавства для майбутнього України.....	104
Костусяк Н. М. Роль цифрових освітніх ресурсів у забезпеченні компетентісно орієнтованого навчання морфеміки, словотвору й морфології української мови в ЗВО.....	106